

نشانه شناسی صورت و معنا در معماری باغ ایرانی

نرجس خسروجردی، مسعود محمودی

۱- نرجس خسروجردی، کارشناسی ارشد معماری، عضو هیئت علمی آموزشکده فنی و حرفه ای سما واحد

مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی مشهد، خراسان رضوی، ایران

۲- مسعود محمودی، دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، پردیس علوم تحقیقات خراسان جنوبی، بیرجند،

ایران

(h.khosrojerdy@gmail.com)

نرجس خسروجردی

چکیده

آغاز زندگی بشر در طبیعت بوده است، طبیعت به عنوان میراث فرهنگی در رابطه با نیاز و تمایل انسان به ارتباط با گذشته مطرح می باشد. هر جامعه و ملتی براساس ارزش های نشأت گرفته از جهان بینی و باور های فکری و فرهنگی خود برای طبیعت ارزش و جایگاهی خاص تعریف می نماید. نمادها در طول تاریخ برای اندیشیدن و پی بردن به اصالت وجود و فلسفه پیدایش مورد استفاده قرار گرفته است و انسان جهت رهایی از کوه ته نظری فرهنگی به نمادهای پذیرفته شده متوسل می شود. در باب معانی آثار هنری و عوامل موثر در معنا سازی، دیدگاه های مختلفی وجود دارد:

۱. برخی بر زمینه های اجتماعی و تاریخی اثر تأکید می کنند.

۲. برخی بر مخاطب تأکید می کند.

۳. برخی نیز متن و اثر را موثر می دانند.

شیوه های انتقال معانی از سوی هنرمند و درک محتوایی معنوی معماری ایرانی - اسلامی توسط مخاطب تحت تأثیر شاخصه ها و ماهیت هنر اسلامی قرار دارد و همین نکته معماری ایرانی - اسلامی را از معماری سایر سرزمین ها متمایز می نماید؛ بنابراین در بررسی نمادها و نشانه های معماری ایرانی - اسلامی باید شاخصه ها و زمینه فرهنگی و بافت موقعیتی جامعه نیز مورد نظر قرار گیرد. نکته دیگر که در نشانه شناسی نمادهای معماری ایرانی - اسلامی رهگشا می باشد، منابع الهام و آبخور ذهن هنرمند مسلمان است. مهم ترین این منابع قرآن، حقیقت روح و سخن پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع) است. در این زمینه "سید حسن نصر" منشاء هنر اسلامی را قرآن و حقیقت معنوی ذات نبوی (برکت نبوی) دانسته و این دو عامل را منشاء اصول وحدت بخش هنر اسلامی قلمداد کرده است. در این مسیر سعی بر آن داریم تا با مطالعه باغ های ایرانی و ویژگی های هر یک از عناصر آن، به شناخت معانی و نمادگرایی از طبیعت دست یابیم.